

О С О Б Е Н О М Н Е Н И Е

На съдията **АЛЕКСАНДЪР АРАБАДЖИЕВ** по к.д.№5/2000 г.

Подписал съм с особено мнение решение № 4 от 15 юни 2000 г. по к.д.№ 5/2000 г. в частта, в която е отхвърлено искането за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл.94, ал.1 и чл.107, ал.2 от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (“Законът”) по следните съображения:

И двете разпоредби предвиждат възможност пристанища да бъдат собственост, освен на държавата, и на други юридически и физически лица. Става дума за пристанища, които не са за обществен транспорт-рибарски, яхтени и със специално предназначение (чл.93, т.2,3 и 4 от Закона).

От определението на понятието “пристанище”, дадено в чл.92, ал.1 от закона, следва, че тази възможност включва в себе си, т.е.предполага и предпоставя, и собственост върху “участъци от брега на Черно море”, “акватории” и територии”. Ето защо, след като правото на (частна) собственост върху пристанище включва и право върху “участък от брега”, съществуването на такова право е в противоречие с чл.18, ал.1 от Конституцията.

Тази конституционна разпоредба обявява за изключителна държавна собственост “крайбрежната плажна ивица”. Участъкът от брега, върху който биха били разположени съответните съоръжения или който, по-точно, съставлява част от пристанището по смисъла на чл.92, ал.1 от закона, попада в крайбрежната плажна ивица по смисъла на чл.18, ал.1 от Конституцията, е, изключителна държавна собственост и е поради това извън гражданското обръщение. Следователно, други правни субекти, не могат да бъдат носители на правото на собственост върху пристанища, тъй като по силата на изричната конституционна норма, държавата не може да отчужди (прехвърли) това право.

Този извод следва, най-напред, от волята на конституционния законодател да обяви за изключителна държавна собственост една непрекъсваема ивица по цялото протежение на българския черноморски бряг. От приложената към делото (необозначена) стенограма от заседанието на Великото Народно събрание, на което е обсъждан и приет именно този текст, е видно, че определението “плажна” е добавено към определението “крайбрежна” по отношение на ивица, която е непрекъсваема. Със или без това

определение обаче, имана е предвид една и съща ивица от гледна точка на нейната широчина, а не с оглед на дължината ѝ, т.е. не с оглед на това, че тя е такава в определени участъци и не е такава в други. Още по-малко съществуват каквито и да са указания, че конституционният законодател се е ръководел от идеята за “плаж” като означаващ място (“участък”) с рекреационна цел. Съвсем ясно е, впрочем, че за основа е служело разбиране основано на разпоредбата на чл.3 от Конвенцията за териториалното море и прилежащата зона, която съдържа понятието “линията на най-големия отлив”, възпроизведено и в чл.16, ал.2 от закона.

Същият извод следва и от тълкуването на конституционното понятие “крайбрежна плажна ивица”, което Конституционният съд трябва да даде, преди да се произнесе по искането за установяване на противоконституционност на посочените разпоредби. Не съществуват основания, на които съдът би могъл да се опре, за да приеме, че Конституцията обявява за изключителна държавна собственост не цялата крайбрежна ивица, а само плажната ѝ част, т.е. частта, която може да се използва като плаж. При тълкуването на конституционния текст трябва да се търси, освен чрез разкриване волята на конституционния законодател, неговото (на текста) действително съдържание. Смисълът на конституционния текст би се изопачил, ако тълкувателят (в случая такъв се явява единствено Конституционният съд) си служи в случая с житейското значение на понятието “плаж”. Не е допустимо съдът да привнася такива понятия(или значения), ако липсва конституционно или въобще нормативно основание за това.

Оказва се, от друга страна, че “публичноправната значимост и всеобщата полезност” (по израза на решение № 11 от 25 септември 1997 г.по к.д. № 4/1997 г.) на черноморските плажове са по-големи от тези на черноморските пристанища. Очевидно е, че не такъв следва (и може) да бъде изходът от тълкуването на конституционната разпоредба.

Конституционният съд се позовава на посоченото свое предходно решение, но следва да се има предвид и решение № 2 от 6 февруари 1996 г.по к.д. № 26/1996 г.(ДВ, бр.16 от 1996 г.), в мотивите на което съдът изрично е подчертал следното: “а) несъмнено тези обекти [на изключителна държавна собственост] могат да принадлежат само на държавата и б) те са посочени в самата Конституция поради важността, която имат, и по този начин е осигурена тяхната неотчуждаемост чрез норма от конституционен ранг.”

Недопустимо е, следователно, чрез норма на закон да се променят (в случая-ограничават) съдържанието и действието на

конституционни норми, които имат пряко действие. Ето защо собствеността върху пристанищата, предвид на връзката им с “участъци от брега”, съответно с крайбрежната ивица, която е изключителна държавна собственост, може да бъде само публична. Схващани като съоръжения, те могат да принадлежат и на други субекти след учредяване на съответни ограничени вещни права.

След като въпросните две разпоредби допускат пристанища да бъдат собственост, чийто обект са и участъци от брега, на физически и/или юридически лица, те противоречат на Конституцията.

Александър Арабаджиев